

TRƯỜNG ĐẠI HỌC BÁCH KHOA HÀ NỘI
HANOI UNIVERSITY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

CHƯƠNG 5:
HỌC THUYẾT GIÁ TRỊ THẠNG DƯ

HỌC PHẦN 2, MÔN HỌC
NHỮNG NGUYÊN LÝ CƠ BẢN CỦA CHỦ NGHĨA MÁC-LÊNIN

Giảng viên: Ngô Quế Lân
lan.ngoque@hust.edu.vn

Năm học 2019 - 2020

4. Một số quy luật của Chủ nghĩa tư bản

4.1 Quy luật Giá trị thặng dư

- *Nội dung quy luật:*
Trong CNTB, việc sản xuất và chiếm đoạt GTTD ngày càng tăng lên, trên cơ sở bóc lột lao động làm thuê
- *Vai trò của quy luật:* là quy luật tuyệt đối của CNTB, vì đã chi ra 04 vấn đề cơ bản:
 - Mục đích của CNTB: là chiếm đoạt GTTD (m)
 - Phương pháp của CNTB: là bóc lột lao động làm thuê
 - Mẫu thuẫn của CNTB: là mâu thuẫn giai cấp Công nhân và Tư sản
 - Xu thế của CNTB: là sẽ bị xóa bỏ bởi cuộc CMXH do giai cấp CN lãnh đạo

Chương 5: HỌC THUYẾT GIÁ TRỊ THẠNG DƯ
Học phần Những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác-Lênin 2, SSH 1120

4. Một số quy luật của Chủ nghĩa tư bản

4.1 Quy luật Giá trị thặng dư

	Chủ nghĩa chiếm hữu nô lệ	Chủ nghĩa phong kiến	Chủ nghĩa tư bản
Mục đích chiếm đoạt	GTTD (M) + phần Giá trị SLĐ (V)	GTTD (M) + phần Giá trị SLĐ (V)	GTTD (M)
Phương pháp	Bóc lột nô lệ bằng biện pháp cưỡng bức	Bóc lột gia nhân, tá điền bằng biện pháp cưỡng bức	Bóc lột LĐ làm thuê bằng biện pháp kinh tế
Mâu thuẫn giai cấp	Nô lệ - Chủ nô	Nông dân - Địa chủ	Công nhân - Tư sản
Xu thế vận động	Bị xóa bỏ bởi cuộc CM của giai cấp Nô lệ	Bị xóa bỏ bởi cuộc CM do giai cấp Tư sản lãnh đạo	Bị xóa bỏ bởi cuộc CM do g/cấp Công nhân lãnh đạo

Chương 5: HỌC THUYẾT GIÁ TRỊ THẠNG DƯ
Học phần Những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác-Lênin 2, SSH 1120

4. Một số quy luật của Chủ nghĩa tư bản

4.1 Quy luật Giá trị thặng dư

o Biểu hiện mới của quy luật:

- Về phạm vi: Các tập đoàn tư bản lớn đã mở rộng phạm vi, thống trị thị trường thế giới, không còn giới hạn trong mỗi quốc gia
- Về tính chất: Quan hệ giai cấp đã chuyển thành quan hệ giữa các Quốc gia.
Nước lớn tăng cường bóc lột nước nhỏ, từ đó tạo nên sự thịnh vượng, hạ tầng, phúc lợi của riêng mình

Chương 5: HỌC THUYẾT GIÁ TRỊ THẶNG DƯ

Học phần Những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác-Lênin 2, SSH 1120

4. Một số quy luật của Chủ nghĩa tư bản

4.1 Quy luật Giá trị thặng dư

o Biểu hiện mới của quy luật:

Hai cách thức bóc lột của nước lớn đối với nước nhỏ

+ Chế độ thực dân:

+ Rào cản kinh tế: Hàng hóa và đầu tư của **nước lớn** vào **nước nhỏ**: Dễ dàng
Hàng hóa và đầu tư của **nước nhỏ** vào **nước lớn**: Bị cản trở

Chương 5: HỌC THUYẾT GIÁ TRỊ THẶNG DƯ

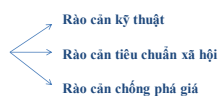
Học phần Những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác-Lênin 2, SSH 1120

4. Một số quy luật của Chủ nghĩa tư bản

4.1 Quy luật Giá trị thặng dư

o Biểu hiện mới của quy luật:

Ba nhóm Rào cản kinh tế mà các nước lớn thường áp dụng để chèn ép nước nhỏ

Chương 5: HỌC THUYẾT GIÁ TRỊ THẶNG DƯ

Học phần Những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác-Lênin 2, SSH 1120

4. Một số quy luật của Chủ nghĩa tư bản

4.1 Quy luật Giá trị thặng dư

- Biểu hiện mới của quy luật:

Rào cản kỹ thuật: Nước lớn đưa ra tiêu chuẩn kỹ thuật khắt khe tới mức nền sản xuất của nước nhỏ khó có thể đáp ứng được

Câu chuyện quả chuối tại thị trường châu Âu ...

Chuối tiêu chuẩn châu Âu

Chuối ngự đặc sản VN

Chương 5: HỌC THUYẾT GIÁ TRỊ THẶNG DƯ

Học phần Những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác-Lênin 2, SSH 1120

4. Một số quy luật của Chủ nghĩa tư bản

4.1 Quy luật Giá trị thặng dư

- Biểu hiện mới của quy luật:

Rào cản tiêu chuẩn xã hội: Nước lớn không nhập khẩu hàng hóa mà quá trình sản xuất gây ô nhiễm môi trường hoặc sử dụng lao động trẻ em

Câu chuyện phong trào chống toàn cầu hóa, câu chuyện Adidas sử dụng lao động trẻ em ...

Chương 5: HỌC THUYẾT GIÁ TRỊ THẶNG DƯ

Học phần Những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác-Lênin 2, SSH 1120

4. Một số quy luật của Chủ nghĩa tư bản

4.1 Quy luật Giá trị thặng dư

- Biểu hiện mới của quy luật:

Rào cản chống phá giá: Nước lớn sử dụng luật chống bán phá giá để ngăn cản xuất khẩu của nước đang phát triển, khi nước đang phát triển có lợi thế cạnh tranh về giá

Câu chuyện Coca-Cola, Pepsi-Cola bán phá giá để độc chiếm thị trường, trong khi thủy sản Việt Nam bị kiện bán phá giá ở Mỹ ...

Chương 5: HỌC THUYẾT GIÁ TRỊ THẶNG DƯ

Học phần Những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác-Lênin 2, SSH 1120

4. Một số quy luật của Chủ nghĩa tư bản

4.2 Quy luật tích lũy tư bản

⇒ Vấn đề đặt ra cho mọi nhà tư bản là “làm thế nào để tăng quy mô tư bản đầu tư?”

???

⇒ Giải pháp là “thực hiện tích lũy tư bản”, với 02 hình thức

Tích tụ tư bản

Tập trung tư bản

Chương 5: HỌC THUYẾT GIÁ TRỊ THẠNG DƯ

Học phần Những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác-Lênin 2, SSH 1120

4. Một số quy luật của Chủ nghĩa tư bản

4.2 Quy luật tích lũy tư bản

o Tích tụ tư bản

- Khái niệm: Là sự tư bản hóa giá trị thặng dư (M), tức là lấy một phần hoặc toàn bộ GTTD (M) để tái đầu tư, làm cho tư bản đầu tư về sau tăng hơn so với trước

Kỳ trước: Tư bản đầu tư $C + V \Rightarrow$ tạo nên $C + V + M$
 M_1 : tái đầu tư $\Rightarrow C_1 + V_1$
 M_2 : tiêu dùng

Kỳ sau: Tư bản đầu tư $(C + C_1) + (V + V_1)$

- Đặc điểm: + Tích tụ làm tăng quy mô tư bản cá biệt và tăng quy mô tư bản xã hội
 + Tích tụ phản ánh quan hệ bóc lột của giai cấp Tư sản với công nhân

Chương 5: HỌC THUYẾT GIÁ TRỊ THẠNG DƯ

Học phần Những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác-Lênin 2, SSH 1120

4. Một số quy luật của Chủ nghĩa tư bản

4.2 Quy luật tích lũy tư bản

o Tập trung tư bản

- Khái niệm: Là sự liên kết nhiều tư bản nhỏ thành 01 tư bản lớn, bao gồm hai hình thức là “sáp nhập doanh nghiệp” và tập trung TB tiền tệ thông qua “tín dụng”

- Đặc điểm:

+ Về lượng: Tập trung tư bản làm tăng quy mô tư bản cá biệt nhưng không làm tăng quy mô tư bản xã hội

+ Về quan hệ xã hội: Tập trung tư bản phản ánh quan hệ giữa các nhà tư bản

Chương 5: HỌC THUYẾT GIÁ TRỊ THẠNG DƯ

Học phần Những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác-Lênin 2, SSH 1120

4. Một số quy luật của Chủ nghĩa tư bản

4.3 Quy luật cấu tạo hữu cơ tư bản ($\frac{C}{V}$) ngày càng tăng

- Một số khái niệm về cấu tạo tư bản (tức là mối quan hệ giữa TLSX với SLD)
 - Cấu tạo kỹ thuật tư bản: Là tỷ lệ giữa số lượng TLSX với số lượng SLD
 - Cấu tạo giá trị tư bản: Là tỷ lệ giữa giá trị TLSX với giá trị SLD: $\frac{C}{V}$ phân số TG
 - Cấu tạo hữu cơ tư bản: Là cấu tạo giá trị, xét trong liên hệ chặt chẽ với cấu tạo kỹ thuật, do cấu tạo kỹ thuật quyết định
- Nội dung quy luật
 - => KHKT phát triển => SX tự động hóa cao
 - \swarrow C tăng
 - \searrow V giảm
 - => $\frac{C}{V}$ tăng
 - => "thất nghiệp là người bạn đường của CNTB"

Chương 5: HỌC THUYẾT GIÁ TRỊ THẠNG DƯ

Học phần Những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác-Lênin 2, SSH 1120

TRƯỜNG ĐẠI HỌC BÁCH KHOA HÀ NỘI
HANOI UNIVERSITY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

KẾT THÚC

BÀI GIẢNG VỀ MỘT SỐ QUY LUẬT CỦA CNTB

SINH VIÊN LƯU Ý, TÌM HIỂU TRƯỚC BÀI TIẾP THEO

LÀ NỘI DUNG CÁC HÌNH THÁI BIỂU HIỆN CỦA TƯ BẢN & GIÁ TRỊ THẠNG DƯ